

Намунавий турар жой уйларнинг барпо этиш тамойилари.

Магистр: Мавлонова Г. 201-БИ ва Архгуруҳ

Ассистент Абдурахмонов Б.Т

Илмий рахбар: Тоштемиров Р.Т.

Мухтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёев мамлакатимизнинг шаҳар вакишлоқларида аҳоли турмуш даражасини янада юксалтириш, шаҳарда вакишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартириш, бу ерда яшаётган аҳоли учун муносиб турмуш шароити яратиш масалаларига алоҳида эътибор қаратиб келмоқдалар. Тошкент шаҳрида сўнгги йилларда мисли қўрилмаган бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Бугун пойтахтимиз том маънодаги қурилишлар майдонига айланган, нафақат Тошкентда балки Самарқанд ва бошқа вилоятларда ҳам кенг қўлланми қурилишлар бошланган. Янгидан-янги иншоотлар, корхоналар, тиббиёт ва таълим муассасалари, спорт мажмуалари, равон йўллар, кўприklar, хиёбонлар, турар жой бинолари қурилиб фойдаланишга топширилди.

Бу борадаги ишлар Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳнамолигида жадаллик билан давом эттирилмоқда. Алоҳида таъкидлаш керакки, янги уйлар мамлакатимизда ишлаб чиқарилган қурилиш материалларидан барпо этилмоқда.

Замонавий оммавий қурилиш амалиётида шундай аҳвол вужудга келдики, турар жой иморатлар қурилишини ва шаҳарлар қиёфасини бир хилликка олиб келдики, натижада қишлоқ ва туман марказларининг қиёфалари бир бирига ўхшаш, Республикаимизнинг табиий-иқлим шароитига тўлиқ жавоб бермайди. Бунинг сабабларидан бири Республикаимиз шаҳарсозлигида бир хил турда 1-2 қаватли турдаги наъмунавий қишлоқ ва 2-4 қаватли кўп секцияли уйлар қўлланишидир. Бу турдаги уйлар ҳозирги кунда фақат оила сонига жавоб бера олади, бошқа талабларга масалан, оилаларнинг хусусий хўжалик, тадбиркорлик ишларига эса буткуллай жавоб бермайди.

Юқоридаги камчиликларнинг бартараф этиш борасида ўрта қаватли турар жой хоналарнинг ҳажмий-режавий ечимларини такомиллаштириш, уйларнинг ҳар бири ёзги хоналар тизимининг янги турларга ўтиш, хўжалик юритувчи оилалар учун янги типдаги қишлоқ ва шаҳар турар жойлар уйларни яратиш ҳамда очик, ярим очик ва ёпиқ ҳовлилар тизимини кенг қўламда қўллаш, турар-жой уйларнинг юқори қаватларида квартираларида ер муҳитини яратиш ва Самарқанд шаҳрида яшовчи аҳолининг талабларига жавоб берадиган янги замонавий масканларни яратишни тақозо этади. Бу эса Республика минтақалари талаблари ва уларнинг атроф муҳитга мос масканларни яратиш орқали амалга оширилади.

Ҳозирги даврда, хориж мамлакатларида қишлоқ ва шаҳар ўрта қаватли уйларнинг янги авлоди яратилган ва натижада иморатлар қурилишининг зичлигини оширишнинг юқори кўрсаткичига эришилган.

Республиканинг, шу жумладан Самарқанд вилояти ва қишлоқ, туман марказлари ва шаҳарлари қурилиши, унинг қўлами ва ривожланиш тараққиётини аниқлаш, турар-жой уйларнинг қурилиши тарзини янгилаш, ўрта қаватли турар-жой уйларнинг янги замонавий авлодини яратиш нафақат қишлоқ ва шаҳар аҳолисининг турмуши фаровонлигини яхшилаш ҳамда бинолари қурилиши зичлигини оширишда 3-4-5 қаватли турар-жой тизимини қўллаш мақсадга мувофиқдир. Республикамиз турар-жой архитектураси ва қурилиш муаммолари бўйича ҳозирги кунда ЎЗЛИТИ шаҳарсозлик, «Қишлоқ қурилиш лойиҳа» ва бошқа илмий текшириш институтлари билан биргаликда ТАҚИ ва СамДАҚИ архитектура ва қурилиш факултети илмий ходимлари ҳам иш олиб бормоқда.

Турар жойнинг социал аҳамияти жамиятимизнинг ижтимоий ривожланишидаги, Ўзбекистон Президенти ва ҳукуратимиз социал-иқтисодий сиёсати туфайли халқимиз янги босқичга ўтадики, бу ўз-ўзидан аҳолининг янгича турмуш фаровонлигининг тарзини пайдо қилади, меҳнаткашларнинг яшаш шароити яхшиланиши ва ўсишига олиб келади,

ижтимоий гуруҳлар янги-янги сифатларга эга бўлади ва турмуш тарзи зиёлиларга яқинлашади. Бунинг оқибатида оиланинг бу янги сифатлари бутун оила аъзоларининг маънавийлашуви ошиб бориб, аҳолининг барча социал гуруҳлари учун шинам ва қулай шароитларнинг яратилишида асос бўлиб хизмат қилади.

Аҳолининг социал таркиби сўнги пайтларда архитектура ва аҳолишунослик фанларининг аҳолининг турар жойга бўлган талабларини (уларнинг ижтимоий келиб чиқишидан, маълумотлилиқ даражасидан, касбларидан келиб чиққан ҳолда) ўрганиш мақсадида бир қанча социологик кузатувлар ва илмий текширувлар ўтказилмоқда. Ўзбекистон шароитида турар-жойларни лойиҳалашда ҳозирги замон шаҳарсозлиги талабларига биноан иқлим типологиясида табиий муҳит шароитлари комплекс баҳолаш ва Республика турли қишлоқ, шаҳарлари ҳудудини микроиқлим районлаштиришга ягона ёндошишни талаб этади.

Бундай услуб асосан қуруқ иссиқ иқлим шароитида кам, ўрта, кўп қаватли турар жой ва иморатлар қурилиши, шаҳарсозлигини ташкил этишни тўлалигича, лойиҳалаш учун зарур бўлган ўта аниқ типологик ва шаҳарсозлик шартлари ўрнатилиши мумкин бўлиб, қишлоқ ва шаҳар ҳудудида ва республиканинг алоҳида меъморий-қурилиш районлари локал хусусиятлари аниқланади.

Фойдаланилган адабиётлар руйхати.

1. Убайдуллаев Х.М., Иноғомава М.М.. Тураржой ва жамоат биноларининг типологик асослари. Т. 2009 й.
2. КМК 2.01.04 – 94. «Лойиҳалаш учун ижтимоий ва физикавий геологик маълумотлар». Тошкент, 1994 й.
3. Махкамов А. А. Сельские жилые дома юга. -М.: Стройиздат, 1984. многообразия. -Л., Стройиздат, 1976, -216 с.

